

Meglepetés a szerbiai elnökválasztás második fordulójában

PALUSEK ERIK

Május 20-án Szerbiában megtartották az elnökválasztás második fordulóját, amelyből a demokrata pártvezér *Boris Tadić* és a haladók első embere *Tomislav Nikolić* közül, kisebb meglepetésre az utóbbi került ki győztesen. Ugyanekkor az ország északi, magyarok által is lakott tartományában, Vajdaságban megtartották a tartományi parlamenti választások második körét, ahol magyar pártok is versenybe szálltak a választópolgárok szavazataiért, nem túl sok sikerrel.

Kulcsszavak: Boris Tadić, Tomislav Nikolić, Pásztor István, DS (*Demokrata Párt*), SNS (*Szerb Haladó Párt*), VMSZ, köztársasági elnökválasztás, tartományi parlamenti választások, Szerbia, Vajdaság.

*

A két forduló közötti időszak

A választások első fordulója (2012. május 6.) után azonnal megkezdődtek a tárgyalások a szerb parlamentben képviselői helyeket szerzett pártok között, a kormányalakításról. A *Szocialista Párt* vezére *Ivica Dačić* néhány napon át magának követelte a miniszterelnöki bársonyszéket. Úgy tűnt, könnyen elérheti célját, hiszen a két nagy párt (*Demokrata Párt* és a *Szerb Haladó Párt*) egyike sem tudott a kormányalakításhoz szükséges többséghez jutni, így a harmadikként befutó szocialisták képezik a mérleg nyelvét. Valószínű volt, hogy a szocialisták annak a pártnak a jelöltjét támogatják majd az elnökválasztás második körében, amely beleegyezik Dačić miniszterelnökségébe. Már az első forduló utáni héten a szocialisták és a demokraták bejelentették, hogy megegyeztek, arról, hogy ismét közösen alakítanak kormányt, de személyi kérdésekről ekkor még nem esett szó. Idővel Dačić is csendesedett, elemzők szerint annak ellenére, hogy a szocialista párt jelentős tényező Szerbia politikai életében, nincsenek meg a tartalékai ahhoz, hogy a kormányfői posztot harmadik erőként ki tudják sajátítani. A demokrata párti Tadić mögé végül szépen felsorakoztak a jelentősebb parlamenti pártok, élükön a szocialistákkal. A szerbiai magyarok legnagyobb pártja a VMSZ (*Vajdasági Magyar Szövetség*) is Tadić támogatására biztatta szavazóit, annak ellenére, hogy korábban a demokratákat szavazatlopással és szavazatvásárlással gyanúsították meg. A vádak nem voltak alaptalanok, országszerte hatalmas választási csalásokra derült fény, amelyekkel valószínűleg a VMSZ-t is megfosztották jó néhány, fontos szavazattól. Rossz üzenet a (magyar) szavazók felé, hogy Pásztor István pártelnök végül mégis arra buzdította a VMSZ híveit, hogy a második körben Tadićra adják le voksukat, annak a pártnak az elnökére, amely a parlamenti választásokon elcsalta a szavazataik egy részét.¹ Ezek után jogosan merül fel a kétely, hogy a VMSZ politikájában nem elveket, hanem önös érdekeket, pontosabban demokrata érdekeket követ, kiszolgálván a sárga-kékeket.

Az elnökválasztás két fordulója között készített közvéleménykutatások Tadić 58 százalékos győzelmét jósolták, így a Demokrata Párt kényelmes pozícióból várhatta a második kört.

A fordulat – Tomislav Nikolić győzelme

Minden előrejelzés ellenére a május 20-án megtartott második fordulóban a demokrata Tadić nem tudott felülkerekedni riválisán, a haladó párt színeiben induló Tomislav Nikolićon. Utóbbi a szavazatok 49,54 százalékát söpörte be, míg Tadić a maga 47,31 százalékaival lemaradt arról, hogy zsinórban harmadszor is Szerbia köztársasági elnöke legyen. Nikolić győzelme kisebb meglepetést okozott, de a legtöbb elemző számolt a lehetőséggel. A második fordulóra a választópolgárok szavazási kedve csökkent, így a részvételi arány, több mint 10 százalékkal elmaradva az első körtől, 46,32 százalékos volt.

---

¹ *Vreme*, 2012. május 17.

Az elemzők egy része szerint pontosan ez okozta Tadić veszét, a haladók ugyanis viszonylag állandó, stabil és fegyvelmezett szavazóbázissal rendelkeznek, akiknek szavazataira mindig számíthatnak. Látván Tadić óriási előnyét, amelyet a közvéleménykutatások jósoltak, a demokraták szavazói tömegesen maradtak otthon, gondolván nem az ő szavazatukon múlik majd támogatottjuk győzelme, anélkül is legyűri riválisát. Nos, nem így történt. Az elemzők másik fele azt emelte ki, hogy a polgárok Nem Nikolićra, sokkal inkább Tadić ellen szavaztak, így büntetvén őt az elmúlt négy évben folytatott politikájáért. *Slobodan Antonić* politikai elemző úgy vélekedett, hogy Nikolić győzelmével “választási földrengés” (*izborni zemljotres*) történt Szerbiában.² A *Danas* hasábjain az újságírók Ivica Dačić szavait idézték, melyek szerint: „Nem a köztársasági elnök fogja meghatározni az állam politikáját”.³ Ezen kívül kiemelik, hogy Boris Tadić gratulált legyőzőjének, egyúttal azt is kijelentette, hogy ő, személyesen nem fog részt venni a kohabitációban.⁴

A hírügynökségek a választások éjszakáján már arról írtak, hogy miután bejelentették Nikolić győzelmét, szinte azonnal érkeztek is a gratulációk a legmagasabb rangú külföldi, elsősorban Európai politikusoktól. Az EU vezetői a gratuláció mellett kifejezzék azon elvárásukat is, hogy Szerbia folytatni fogja a megkezdett utat, amelyen eljuthat az ország Európába. Nikolić már korábban kijelentette, hogy Szerbia az ő elnöklésével is folytatni kívánja európai integrációs politikáját. Ez EU mellett, Szerbia legfontosabb partnereként Oroszországot említette az új elnök. Nem meglepő, hogy *Vlagyimir Putyin*, Oroszország elnöke az elsők között gratulált a haladók vezérének. Üzenetében utalt is a két ország közötti együttműködésre: „Országainkat erős barátság, kölcsönösen hasznos kapcsolatok és együttműködés köti össze. Mindezeket intenzív politikai párbeszéd és szoros együttműködés jellemzi”.⁵ Jelzésértékű, hogy megválasztása után Nikolić első útja Oroszországba, Moszkvába vezetett, május 25-én, ahogy az is, hogy az eskütétel után először Brüsszelbe látogat majd el az új elnök. Nikolić győzelmét követően Tadić kijelentette, hogy nem lesz Szerbia miniszterelnöke.

Helyezkedés az elnökválasztások után

Dačić szerint nem az államfő határozza majd meg Szerbia politikáját, a választások után mégis kijelentette, hogy az eddigi demokratákkal folytatott tárgyalásaikat érvénytelennek tekintik, mivel az elnökválasztást Tadić elbukta. Minden bizonnyal a haladóknál is puhatolóztak a szocialisták, remélvén, hogy belőlük nagyobb hasznot húzhatnak egy esetleges közös kormányzás esetén. Az elkövetkező néhány napban azonban változott a helyzet: a régi rend visszaállt, a szocialisták ismét a demokratákkal tárgyaltak. Közben a Demokrata Párt vezetősége igyekezett meggyőzni Tadićot, hogy vállalja a miniszterelnöki megbízatást. A szocialista vezér néhány nappal később, már úgy nyilatkozott, hogy pártja a *Liberális Demokrata Párttal* és az *Egyesült Szerbiai Régiók* pártjával együtt arra vár, hogy a Demokrata Párt (saját emberei közül) javaslatot tegyen a miniszterelnök személyére. Hozzátette, ha a demokraták ezt nem tennék meg, a fenti három párt szorosabbra fűzi kapcsolatait egy koalíció formájában (így a legnagyobb frakció az övék lenne) és maguknak követelik a miniszterelnöki tisztséget. A demokrata válasz nem sokáig váratott magára: kiszivárgott hírek szerint sikerült meggyőzniük Tadićot, hogy vállalja a kormányfői megbízatást. A *Politika* napilap internetes oldalán megjelent legfrissebb hír szerint Boris Tadić személyesen is bejelentette, hogy készen áll a miniszterelnöki teendő elvégzésére, ha partnerei elfogadják azokat a célokat, amelyek a következő kormány irányelveit képezik majd. Hozzátette, hogy elsőként a szocialistákkal tárgyal majd a kormányalakításról.⁶ Jelen állás szerint, tehát nagyon valószínű, hogy az eddig is kormányzó koalíció további négy évig irányítja majd Szerbiát, Tadić vezetésével.

Kétfordulós tartományi parlamenti választások Vajdaságban

Május 20-án az elnökválasztás mellett, Vajdaságban megtartották a tartományi parlamenti választások második fordulóját is. A tartományi képviselőház 120 képviselőjét kombinált módszer útján választják úgy, hogy 60 képviselőt választottak részarányos rendszer alapján május 6-án, a másik felét pedig május 20-án választották a polgárok többségi rendszer alapján. A második körben az a jelölt győz, amelyik megszerzi az egyszerű többséget.

² Novinske Agencije, Reakcije analitičara i ekonomista na pobedu Nikolića, *Kurir*, 2012. május 20.

³ (Predsednik republike neće utvrđivati državnu politiku) B. Cvejić – M. R. Milenković, Nikolić pobedio, *Danas*, 2012. május 20.

⁴ kohabitáció: hagyományosan rivális politikai pártok együttműködése az ország kormányzásában

⁵ (Naše zemlje povezuje provereno prijateljstvo, uzajamno korisni odnosi i saradnja. Njih odlikuje intenzivan politički dijalog i tesna saradnja), *RTS*, Reakcije na pobedu Nikolića, 2012. május 21.

⁶ Forrás: Tanjug Hírügynökség, Boris Tadić kandidat DS za premijera, *Politika*, 2012. május 27.

A Demokrata Párt köré tömörülő koalíciónak a második körben 50 jelöltje volt, a haladóknak 31, a Szerbiai Szocialista Párt (SPS) vezette koalíciónak 16, a Vajdasági Magyar Szövetségnek (VMSZ) 10, a Vajdasági Szociáldemokrata Ligának (LSV) 8, a Szerbiai Egyesült Régióknak (URS) 2, a Liberális Demokrata Pártnak (LDP), a Vajdasági Magyar Demokrata Pártnak (VMDP) és a Szerbiai Demokrata Pártnak (DSS) pedig 1-1.

Újvidéken 7 tartományi képviselőt választottak, Szabadkán 4-et, Nagybecsekeren és Panocsván 3-3-at, Zomborban és Nagyikindán 2-t, míg a többi községben egy-egyét. Vajdaságban összesen 45 önkormányzat van. Szavazójoggal 1.735.000 polgár rendelkezik, akik 1.787 szavazóhelyen adhatták le voksukat. A tartományi parlamenti választásokon május 20-án nem született végleges eredmény, ugyanis Törökkanizsa község egyik szavazóhelyén május 27-én megismételték a választásokat, az előző heti szabálytalanságok miatt. Így eleddig a 120-ból csak 119 képviselői hely sorsa ismeretes. Az már biztos, hogy ezúttal a demokratáknak nem lesz meg a kormányzáshoz szükséges többségük, úgy mint az elmúlt ciklusban, amikor is 64 hellyel rendelkeztek a 120-ból. Legvalószínűbb koalíciós partnernek itt is a szocialisták tűnnek, a VMSZ-szel együtt, mivel a tartományi kormányban hagyományosan helyet kapnak a magyarok képviselői is.

Az új Tartományi Képviselőház összetétele az eddig kiosztott 119 hely alapján a következőképpen alakult: A Demokrata Párt 56, a Szerb Haladó Párt és a köré tömörülő koalíció 22, a Szerbiai Szocialista Párt koalíciós partnereivel 13, a Vajdasági Szociáldemokrata Liga 10, a Vajdasági Magyar Szövetség 8, a Szerb Radikális Párt 5, a Szerbiai Demokrata Párt 4, a Liberális Demokrata Párt és koalíciós partnerei pedig 1 képviselői helyet szereztek a tartományi parlamenti választásokon. A VMSZ-en kívül más magyar párt nem jutott be a tartományi parlamentbe, de a négy évvel ezelőttihez képest maga a VMSZ is jóval gyengébben szerepelt az idei megmérettetésen. Az eddigi 12 helyett a következő négy évben csak 8 képviselőjük lesz.

*

www.southeast-europe.org
dke@southeast-europe.org

© DKE 2012

Figyelem! *Kedves kutató!* Ha erre a tanulmányunkra hivatkozik, vagy idézi annak egy részét, kérjük, küldjön erről egy email-t a főszerkesztő részére a dke@southeast-europe.org címre. *A cikket a következőképpen idézze:*

Palusek Erik: Meglepetés a szerbiai elnökválasztás második fordulójában. *Délkelet-Európa – South-East Europe International Relations Quarterly*, Vol. 3. No.1. (2012 Tavasz) 3 p.

Együttműködését köszönöm. *A főszerkesztő*